



AZ FELSEGES ES HAT-
TALMAS GABRIEL FE-
JEDELEMNEC, AZ ROMAI SZ. BIRODA-
lom Fejedelmenecc fényes Rendin valónac : Erdély Ország
Fejedelménecc, Székelyec Is pannyánac, Magyar Ország részci-
necc Urán: c : Opolia és Ratiboria tartományoc Hetzegénecc:
Az Magyar Nemzetségben gyűlytött Christus anyja
Bent Egyházánac kegyes
Patronusánac,

Nékem Kegyelmes Fejedelmenecc és Vramnac, békeséget és idvösöget kí-
vánoc az Vr Christusban.

Diczeretes példabeszéde ez az mi Magya-
rinknac, Felseges Fejedelmem, és kegyel-
mes Patronusom, mellyel az mondatoc,
hogy: *Az Isten sem siet, sem feled.* Mellyet
mind az áldásnac és mind az büntetésnecc
bizonytal elkövetkezendő idejéről kell
érteni. Szinte ezen kettős tzilra néz az
Habacuc Prophéta mondásais: *Ha késendic, elvárjad, mert kéiség-
nőkül meg leszen, és nem marad el.* Ez mondásnac igaz voltát foc
peldac bizonyittyac. En czac egynihányat említec rövid-
den meg, és ostan ez Könyvet dedicalom Felsegednecc, és
ajánlom kegyelmes őtalmába. Az mellynecc idejebben való
kibocztatására noha nem sietet az jo Isten alkotatosfiagot ny-

Cap. 2. v. 3.

DEDICALO LEVEL!

uytani, de végre im megengedte. Régi szakása ez az ő Isteni gondviselesének. Az Izraél népet az bemenetel után négy-
 száz esztendővel hozta ki az Egyiptumi szolgálatból, és a pusztá-
 rában negyven esztendeig tartott budosás után vitte őket
 bé az megígért áldott földre. Az mi Nemzetségünkertis az e-
 gyéb Scythiából származott népec után hozta bé Pannonia-
 ba, és legkésőbbben jutatta az ő Fiának esmeretire, és elsőben
 az foci babonáságnac mint egy sűrű kőde és temerdec fellye-
 ge által. Mert akkor immár meg homályosítatott volt az anya
 Sz. Egzháznac előbbeni tisztá tudománya. Az ackori Papoc,
 Barátoc azért, az mi eleinket inkább igazítottac az Bódog a-
 nyának, Sz. István királnac, Szűz sz. Imre Királnac, Szent
 Lászlónac, S. Ersebetnec, S. Benedek Apáturnac, Kozmas De-
 miennec és egyéb megholt Szenteknec, pispökség rendeleffel,
 Calastrom fundálással, oltar éppítéssel, fezfület emeléssel,
 buczus, viosgyerryás és olvasos tisztetelekre, hogynem az
 Jesus Christussal hit által való egyesülésre és az idővségnec
 ez egy igaz utára tanítottac volna. De végre hogy az végtelen
 irgalmu és erős hatalmu Isten az mi atyáinknac idejében Zvin-
 glius Ulric által Helvetiában, és Luther Martó által Saxoniá-
 ban az Euangeliumnac tisztá tudományát kinyilatkoztatná és
 praedikaltatná, alig találtatott egy Nemzetség, az mellyel ez ő
 tudományának drága kinczét bővségésben közlötte volna,
 mint az mi Nemzetünkkel. Ugy hogy ottan hamar Sáros Vár-
 megyétől fogva szinte Nandor Fejér várig, és Alfo Lindvatul
 fogva egefz Fogarasig Erdélybeis behatna és kitündöklenéc
 ez mennyei igazságnac tudománya. Tanáczoltac jollehet az
 Pap Urac, és Pispökóc az Ifiu Lajos Királnac, hogy fegyverrel
 s tüzze állana ellenec az Euangelium hirdetőnec, és őket az
 Országból tellyeséggel kitörtené, de minden kegyetlen ta-
 naczkozásoknac vége szakatt az Mohácsi mezőn. Mert nin-
 czen tanac az Ur Isten ellen. Megöletic jollehet Zvinglius
 Helvetiában, általlövi az Barát Kalmánczahi Márton praedi-
 kator

1516.

1517.

1526.

PROV. 21. 30.

DEDICALO LEVEL.

katort Berekszáfiban. De az Isten igejének folyását semmi öl-
 dözés né akadkozhattya meg, és magva az anya sz. Egyháznac
 a Martyroc kiontott vére. I Látván azért az Satan, hogy semmi
 külső hatalommal nem állhat az igazság terjedésének ellene,
 más mesteriséghez fog, és konkolt hinteget az Isten igejének
 tisztá magva közzé, és pokobol foci régi és uy kárhozatos e-
 retnekségeket hoz elő az Euangelium tisztá folyásának meg-
 zavarására. De az Ur Isten sem feletkezic el az ő anya snt
 Egyházának ótalmiarol, hanem mindenkoron valamelly Nem-
 zetség között akarja, hivséges munkásokat küld az ő aratásá-
 ba, kiket úgy megáld és felekesit az Igasságnac és bölcseség-
 nec lelkével, hogy nagy haszonnal épithesec az Christus anya
 szent Egyházát, és hatalmassan rontsac az ördögnek országát.
 Az Ur Christusnac ez illyen hivséges bölgai között, az snt
 Léleknek drága szép ajándékival volt felekesitetvén az Fran-
 ciai nemből való CALVINUS JANOSIS, Kiez Keresztyéni
 Religiora tanito könyvet húzónót esztendős korában írta Ba-
 fileában, 1536. esztendőben, mellyet osztán gyakran megöreg-
 bitett, miglen végre 1549. esztendőben, azaz, halála előtt öt esz-
 tendővel, ez formára rendelt és szabott az mellyben most va-
 gyon Deakul és egyéb nyelveken. Ez Könyvben ő az Istentől
 néki engedett kegyelem szerint, az Keresztyéni Hitnec min-
 den ágazatit olly nyilván és értelmessen megmagyarazza, és
 minden azockal ellenkező ő és uy tévelgéseket, eretneksége-
 ket, olly hatalmassan megtáfol és meghamisit az szent Irásnac
 erős fundamentomival, és az tisztá időkbéli Paterec bizonyi-
 táfival; hogy az kic ez ő Tanítása ellen támadnac, nem Calvi-
 nussal, hanem az szent Irással és az régi Patereckel kellyen cza-
 táznioc. Innen vagyon hogy elejétől fogva, még né találtatott
 az Igasságnac olly vakmerő ellensége, az kic ez Könyvet merte
 volna refutalni, és meghamisítani. Jollehet az Antichristusnac
 Bérefi, az kic lelki esmeretec ellen az igazságnac rágalimazá-
 sával, utálatos hazugságockal; szöynü gunyolodásokból for-

DEDICALO LEVEL.

ralt könyveket keresnek Ersekséget, püspökséget, és praepostságot, kapdosnak kicz Calvinus Institutiojából és egyéb írásból némelly czonkitott mondásokat, az mellyekből iszonyu káronkodásokat koholnak: De ha kicz ez istenes embernek Írásit megtekintic, olly dohos hazugságban éric ez iras vesztegetőket, hogy még magoktul is ségyenlenieckellene, ha minden szemérmert régen elnem vesztettene volna. Szánando dolog bizonyára és szertel n méltatlanság, hogy minekelőtte Calvinus Magyaról szólana, ennyi hatalmas gazság fordítatott Magyar nyelven reája: de ezis könnyen mind füstbe megyen mehelt az Magyaról szóló Calvinust az Magyar olvasóis megolvafandgya.

Immár pedig az Felséged Fejedelmi személyében tekintem meg az előtört példabeszédnek bizonyal igaz voltát. Könyörgőtte az mi atyáinknac bódog emlékezetű lelki Pásztorai, könyörgőtte egyházi énekleseckelis az hívő községgel egytemben, hogy az Ur Isten adgyon jó és Kereszttyén fejedelmet az ő kettős kereszt alatt nyomorgó népének. Nem fiettett jóllehet az mennyei szent Atya, de el sem felekezett az ő könyörgésekről. Es Felségedet adta Nemzetégünknek alkotatos időben kívánatos fejedelemül: és olly Fejedelemül, kicz az én régi jó akaró atyám fia az Christusban, Keresztűi János, Felségednek hívéséges lelki pásztora hozzam itt levelében, méltan nevez másodíc Josiásnac. Mert az miképpen ez Josias Király feltalálván az Törvének könyvét, azt nagyra becülőt e, és az leromlott isteni tisztéletet nagy buzgósággal felállata: azonképpen hogy Felségedis szereti az szent Bibliat, annak én magam bizonyos jelenségét láttam: és Felséged környülforgott hív embertől hallottam, hogy F. még ifiakorában, Constancinapolyi követségében háromszor olvasta által az Bibliat. Hogy Felsé. az isteni tisztéletnek megtartását és jobbítását szive szerint kívánnyá, bizonsága annac az Fejervári Gymnasium éppitése és öregbitése, az Fejedelmi

Biblio-

DEDICALO LEVEL.

Bibliothecanac gyűjtése, és ez Nemet országbeli Academiák-bolis tudos embereknek oda hivatala. Az anya Szent Egyháznak, és Nemzetégünknek jövendő hasznára és jó állapottyára néz, szerelmes öczének és fogadott Fánac, míg az idő engedte, Hires Academiában tanitatása, loc tanuló Deákinac Nemet Országban nagy költséggel tápláltatása. Az mi az én magam személyet illeti, Felsé. hozzám való Fejedelmi Kegyelmeséget és gyakran való jótéteményét az mint ennekelőtte való írásimbanis fogadtam, nem szünöm meg háláado szívvel hirdetni életemnek végeiglen.

Mert miúta az Istennek czudalatos gondviséséből czeledeftől ismét felköltöztem ez Renus és Mœnus Vizeinek mellyékére, Felsé. ottan ottan kegyelmes leveleit, és gyakran kegyes fejedelmétis vöttem. Es minekutánna Felsé. ez Institutionac Magyaról fordítását nékem kegyelmessen meg paranczolta, nem szünt meg Felsé. ebben való munkámat mindenképpen előb mozdítania.

Ez könyvet azért, mellyet Felséged kegyelmes paranczolattyából, és Rakoci György Uramnak ő Nagyságanac kívánságára, és egyéb hívéséges jó akaróimnac ottan ottan megintésékre, az mint tőlem leg jobban lehetett úgy boczáttam ki, alázatos szívvel Felségednek dedicálom, és kegyelmes őtalmazásában ajánlom, miglen az Ur Isten alkotatosfágot enged az Felségedhez való költözésre, ár-ra az kívánatos hivatalra, mellyet Felséged paranczolattyából, Gelei István Uram hívéségesen megirt az elmúlt éfztendőben, Kásán költ levelében: Azonközben tekintfe kegyelmes szemmel Felséged ebben való munkámat, úgy mint ennekutánna éltémig való hívéséges szolgálomnac bizonyos zalagát, szerelmes Atya fiával az Nagyságos Bethlen István Urammal, Erdelységnek Gubernátorával, Rakoci György Urammal, ő Nagyságával és egyéb hivesivel egytemben. Immar az Calvinust ő magát olvassa Felséged.

DEDICALO LEVEL.

Aldgya meg az mindenható Isten Felségedet minden felejavaival, és tartsa meg foz ideig jó egészségben, békeségben és bódog állapotban, szent fiaért az Ur Jésus Christusért, az ő áldott szent Nevénec diczőségére, az egész Keresztyén-ségnek javára, az mi Nemzetségünknek állandó öröme és az mi Keresztyeni igaz Religion való anya Sz. Egyházainknac éppületekre. Amen. Irtam Hanoviában. Böytmás hónac XIII. napján, Az mi Urunc Jésus Christusnac 1624. eszten-dejében.

Felségednek

Alázatos és hivséges
Szolgája

Szenci Molnar Albert.



AZ HATALMAS ES
Felséges Fejedelmnek,

FRANCIA ORSZAG-
NAC FERENTZ NEVEN
ELSŐ KIRALLYANAC, UGYMINT
Hazája Fejedelmének,

CALVINVS JANOS
Békeséget és idvőséget kíván az
Christusban.



Og y elsőben ez munkához kezdettem, Hatalmas Király, egy fálnyéra sem gondoltam én azt, hogy valamit ollyat írnc, az mi őstán Felségednek is kezé-
höz vitetné: hanem czac ez volt fándékom, hogy valami eligazítást, és mint egy Tudományikezdetet irjac azoknac Keresztyeni tanítálokra, az kic az igaz Religiohoz valami jó fándékú indulattal vadnac. Es ez munkában kíváltképpen az mi Eranciai nem-
zetünk ből valóknac hasznokra fadóztam, kic közzül nagyfokakar vót-
rem esembe, hogy éhezic és somjuhozzac az Christust: de igen keveset lát-
tá közzülóc, á kic czac valami kevesé vólnának is megtanítván az ő igaz esméretire. Hogy pedig illyen vólt legyen az én fándékom, az Könyv ő ma-
ga megmutattya, mint az melly czac köz és egyigyü módon való tanítáfra
vagyon formáltatva és fereztetve. De midón latnám azt, hogy némelly